

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
katedra hudební výchovy
Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek diplomové práce

oponent

Jméno studenta: Terezie Macková

Název práce: „Rozvoj hudebnosti v batolecím a raně předškolním věku v rámci rodiny“

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.

Oponent práce: doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.

Kritéria hodnocení práce	Hodnocení (známky 1–4)
Formulace odborného záměru a stanovení cílů práce	1
Hloubka a správnost teoretické analýzy tématu	2
Využití praktických a uměleckých zkušeností	1
Odborný styl, pojmová a terminologická úroveň	1
Práce s prameny a literaturou, etika přejímání informací	2
Adekvátnost použitých metod	1
Kvalita interpretace výsledků výzkumu	2
Logická stavba a členění práce	1
Formální úprava a náležitosti práce	1
Stylistická a gramatická správnost	1
Vlastní přínos studenta	1
Využitelnost výsledků práce v teorii a v praxi	1

Dílčí připomínky a návrhy:

Diplomová práce odpovědně řeší problematiku rodinného hudebního klimatu. Celkově ji hodnotím kladně a uvádím připomínky a návrhy, které by ji mohly dále zkvalitnit: Oblast utváření paměti pro rytmus a melodii bych doporučil ještě rozvinout o další odborné výzkumy vědců ze současné doby. Novodobé technologické prostředky, které v minulosti neexistovaly, umožňují odhalovat dosud neznámé skutečnosti. Jako příklad uvádím výzkumy hudebního vývoje dětí bezprostředně po narození kanadského vědce a lékaře Davida Lewitina. Rozvoj hudebnosti předškolních dětí od tří let autorka popisuje především na základě odborných prací Fr. Sedláka, H. Váňové a M. Kodejšky. Mohla do své DP zasadit i další současné odborníky: V oblastech problematiky utváření řeči a zpěvu se před několika lety uskutečnily nové výzkumy Mileny Kmentové, která přinesla nová zjištění o tónovém sluchu a sluchu pro výšku tónu. Je škoda, že tyto výstupy nebyly uvedeny v diplomové práci. Proto bych v tomto smyslu položil u obhajoby doplňující otázku. Na straně 35 není možné konstatovat, že rozlišování výšky končí v 19ti letech. Dále v evropském kontextu jsou v mnoha zemích stále častěji zastoupeny „orientální melodie“ založené na mikrointervalech, což přináší i nové otázky sluchu pro výšku tónu, otázky v oblasti tonálního citění a může ovlivňovat další oblasti (např. vývojové psychologie, pedagogiky). Souvislosti s touto aktuální skutečností spatřuji například ve vytváření nového sociokulturního prostoru v západních zemích EU, tedy v charakteristice exogenních vývojových činitelů. Problematiku dětské hudební tvořivosti v předškolním věku z hlediska zahraničního bádání významně rozvinula v posledních letech Petra Slavíková, o jejímž dílu (rok 2020) by bylo vhodné se rovněž zmínit. Ve čtvrté kapitole s názvem „Vliv a význam rodiny ve vývoji dítěte“ se diplomantka mohla ostřeji vymezit k problematice negativních faktorů ovlivňujících roli dnešní rodiny. Totiž fak

ta z hodnocení O. Matouška z počátku 21. století prodělala (podle mě) do současnosti negativní proměny, neboť je ovlivňují iniciativy sociálního inženýrství. Právě v těchto intencích mohla diplomantka dedukovat psychické důsledky v osobnostní proměně, například mezigenerační pnutí a další souvislosti negativně ovlivňující zdravý tělesný, duševní a mravní vývoj a život dnešních dětí a mládeže. Pozitivně v tomto smyslu ale chápu poslední odstavec na straně 48, kde diplomantka píše o roli matky. Chtěl bych ale připomenout, že rozhodně není možné přecházet skutečnost, že děti nejsou v dnešní době ovlivňovány jen matkou, otcem, prarodiči nebo sourozenci. Rodinné vztahy zaznamenaly a znamenávají velké změny a na děti rovněž působí partneři matek, partnerky otců, vlastní a nevlastní sourozenci. Ještě více se zmenšila role prarodičů (vlastních i nevlastních). O tom se v odborné literatuře velmi nepíše, je ale třeba s tím začít.

Ve výzkumu jsou kvalitně formulovány předmět, cíle, výzkumné metody, pracovní hypotézy i způsob realizace dílčích kroků. Výsledky výzkumu jsou přehledné. Při vyhodnocení výzkumu rodinného prostředí se na konci posledního odstavce před subkapitolou 4.4.1 se nachází obsahově nesrozumitelné souvětí. Diplomovou práci by určitě zkvalitnilo, kdyby se zabývala více rozvojem dětské hudební tvořivosti, která je sice zastoupena (strana 77), ale zasloužila by si větší prostor v teoretické části i v samotném výzkumu, především v oblastech rytmické a melodické tvořivosti vyjádřené v jednotlivých činnostech. Domnívám se totiž, že rozvoj tvořivosti je podstatnou stránkou osobnostního rozvoje člověka.

V popisu, jak děti reagovaly na jednotlivé náměty, je třeba zachovat jednotný čas a to minulé (5.5.1 a další subkapitoly). Popis průběhu realizace jednotlivých cvičení má kvalitativní charakter a odpovídá zadanému výzkumu, dobře si všimá podstatných projevů dětí. Rozvoj hudební tvořivosti bych opět doporučoval více rozvinout. Pátá kapitola obsahuje i verifikaci hypotéz a metodické náměty pro praxi. Osobně jsem uskutečnil před léty výzkum hudebního prostředí, kterému jsem podrobil přes tři sta dospělých osob (převážně vlastních rodičů). Mohu konstatovat, že děti diplomantky mají to štěstí, že vyrůstají v hudebně podnětném a prosociálním klimatu, které není v naší společnosti zdaleka obvyklé. V něm se všechny pracovní hypotézy podařilo ověřit a potvrdit. Odborná literatura, ze které diplomantka čerpala, je reprezentativní. Postrádám v ní pouze díla Jaroslava Herdena, Boženy Viskupové a Evy Jenčkové.

Celkové posouzení práce a zdůvodnění výsledné známky:

Diplomová práce Terezie Mackové je vítaným příspěvkem k podpoře velkého významu estetické výchovy a zvláště hudby v utváření nejenom hudebních schopností, ale také osobnostního rozvoje. Představuje aktuální téma v dnešní době zaměřené ve školství na komplexní revizi vzdělávacích programů. Oceňuji druhou kapitolu, která se zabývá ontogenezí dítěte od početí po předškolní věk. Na základě svých výzkumů a získaných informací potvrzují vhodnost a správnost výběru odborné literatury, která se touto tematikou zabývá z hledisek tělesného, psychofyziologického a mentálního vývoje. Argumentace doprovázené správnou citací jsou kvalitní a potvrzují prohloubený zájem i vzácné rodičovské zkušenosti diplomantky.

Ve druhé kapitole je pojednáno o obecném a hudebním vývoji dítěte v kojeneckém a batolecím období. Hudební vývoj respektuje obecné psychosomatické zákonitosti, které autorka popisuje hlavně z díla Marie Vágnerové. Hudební projevy v tomto věku jsou závislé i na charakteristických znacích psychiky. U obhajoby bych prosil zasadit do uvedeného tělesného a psychofyziologického vývoje například eidetismus (v souvislosti s pamětními procesy), popsat a vývojově zasadit do života dítěte tzv. fyziologické echolálie, přiblížit synkretismus (v souvislosti s neschopností charakterizovat detaily z celku), egocentrismus, případně topismus.

V diplomové práci jsou vyhodnoceny výzkumy hudebního prostředí v rodině, které uskutečnili Kodejška, Šmejkalová a Davidsonová. V závěru jsou připomenuty dodnes platné náměty pro zkvalitnění hudebního rozvoje dítěte v rodině.

Nejdůležitější částí diplomové práce je 5. kapitola, která se zabývá dobře naplánovaným kvalitativním výzkumem vlastních tří předškolních dětí, které se narodily v letech 2017 až 2020. Hodnotně jsou zpracovány subkapitoly o předmětu a cílech výzkumu. Pracovní hypotézy jsou realisticky formulovány. Výzkum je založen na metodách experimentu a pozorování. Autorka popsala podrobně výzkumné prostředí rodiny, to znamená, že charakterizovala hudebnost otce a matky, péči rodičů o hudební podněty pro děti, hudební nástroje, které jsou součástí domácího prostředí. Je jisté, že zkoumaná rodina nezastupuje běžný hudebně výchovný standard. Proto je možné touto prací ukázat, jak kvalitní rodinné hudební prostředí může ovlivnit nejenom hudebnost dětí, ale přispět významně i k osobnostnímu rozvoji. Pozitivně hodnotím převážně vlastní náměty diplomantky na hudební rozvoj dětí. Jsou rozděleny na aktivity rozvíjející hudebně sluchové schopnosti, hudebně pohybové činnosti, činnosti utvářející rytmické citění a také na činnosti spojené se zpěvem a hudební tvořivostí. Všechny náměty jsou autorkou kvalitně propracované. Vycházejí z hudebně teoretických základů uvedených v první části diplomové práce a domýšlejí je do roviny praxe. Mním tím konkrétně činnosti pro rozvoj hudebnosti v batolecím i pozdějším období. Jednotlivé úkoly zaměřené k vytčeným cílům obsahují jednotlicí metodické schéma. Popis průběhu realizace jednotlivých cvičení má kvalitativní charakter a odpovídá zadanému výzkumu, dobře si všímá podstatných projevů dětí.

Výsledky diplomové práce Terezie Mackové potvrdily, že hudebně výchovná a osvětová práce má zásadní význam v utváření hudebnosti svěřených dětí a harmonizuje celou jejich osobnost. Diplomová práce je kvalitní z gramatického a stylistického hlediska. Autorka správně cituje autory. Autorčiny metodické náměty budou jistě vítaným příspěvkem pro rodinnou výchovu v hudební oblasti.

Otázky pro diskuzi:

1. Stručně přibližte základní znaky psychiky v období u mladšího a staršího batolete v souvislosti s jeho psychofyziologickým a tělesným vývojem.
2. Charakterizujte témbrový a fonemický sluch u dětí v předškolním věku.
3. Jak se díváte na institualizaci dětí od dvou let v českém i slovenském vzdělávacím systému?

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení:

doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc.

V Praze dne 18.8.2021

podpis oponenta